

	DIETA		DIETA NR 7
	DIETA O KONTROLOWANEJ ZAWARTOŚCI KWASÓW TŁUSZCZOWYCH (7)		WYDANIE III
			03.03.2025

Zastosowanie	<p>Dla osób:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ z chorobami układu sercowo naczyniowego, w tym z miażdżycą, ✓ w hiperlipidemiach oraz z przewlekłymi zespołami wieńcowymi.
Zalecenia dietetyczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. dieta o kontrolowanej zawartości kwasów tłuszczowych jest modyfikacją diety podstawowej, 2. wartość energetyczna i odżywcza diety dostosowywana jest do masy ciała i stanu fizjologicznego pacjenta, w oparciu o aktualne normy żywienia dla populacji Polski oraz wytyczne towarzystw naukowych, 3. dieta powinna być prawidłowo zbilansowana i urozmaicona pod kątem udziału grup produktów spożywczych: produktów zbożowych, mlecznych, warzyw i owoców, ziemniaków, produktów mięsnych i ryb, nasion roślin strączkowych oraz tłuszczów, 4. modyfikacja w stosunku do diety podstawowej polega na zmniejszeniu zawartości kwasów tłuszczowych nasyconych i częściowym ich zastąpieniu kwasami tłuszczowymi wielo- i jednonienasyconymi, 5. należy ograniczyć zawartość cholesterolu w diecie, 6. należy eliminować produkty będące źródłem izomerów trans kwasów tłuszczowych, 7. posiłki powinny być podawane 3-5 razy dziennie zgodnie z zaleceniami lekarza i/lub dietetyka, 8. należy eliminować pojadanie między posiłkami, 9. dieta powinna być różnorodna, urozmaicona pod względem smaku, kolorystyki, konsystencji i strawności potraw oraz obróbki termicznej. 10. w każdym posiłku należy uwzględnić wodę lub napój - w przypadku napojów przygotowywanych na miejscu (np. kawa, herbata, kompot) zawartość cukrów nie może być większa niż 10 g cukrów w 250 ml produktu gotowego do spożycia, 11. poza napojami uwzględnionymi w jadłospisie, pacjent powinien mieć zapewniony stały dostęp do wody pitnej – rekomendowane są dystrybutory z wodą na każdym oddziale, 12. dodatek warzyw lub owoców do każdego posiłku (minimum 400 g dziennie - do gramatury nie wliczane są ziemniaki i bataty), z przewagą warzyw; przynajmniej część warzyw i owoców powinna być serwowana w postaci surowej, 13. przynajmniej 1 posiłek w ciągu dnia powinien zawierać produkty zbożowe z pełnego przemiału, 14. mleko i przetwory mleczne w tym napoje fermentowane lub produkty roślinne zastępujące produkty mleczne (z wyjątkiem wytwarzanych z orzechów kokosowych) powinny być podawane co najmniej w 2 posiłkach w ciągu dnia; dozwolone jest podawanie chudych i półtłustych produktów mlecznych, produkty pełnotłuste nie powinny znaleźć się w diecie, 15. każdego dnia należy podawać co najmniej 1 porcję z grupy mięso lub jaja lub nasiona roślin strączkowych i/lub przetwory nasion roślin strączkowych, inne roślinne zamienniki białka zwierzęcego; tłuste mięsa, wędliny i podroby nie powinny być spożywane, 16. nasiona roślin strączkowych i/lub ich przetwory należy uwzględnić co najmniej 3 razy w jadłospisie dekadowym,

	DIETA		DIETA NR 7
	DIETA O KONTROLOWANEJ ZAWARTOŚCI KWASÓW TŁUSZCZOWYCH (7)		WYDANIE III
			03.03.2025

- ryby i/lub przetwory rybne (głównie z ryb morskich) należy uwzględnić co najmniej 3 razy w jadłospisie dekadowym,
- należy eliminować spożycie tłuszczów będących źródłem kwasów tłuszczowych nasyconych: tłuszczów zwierzęcych takich jak smalec, słonina, masło oraz niektórych tłuszczów roślinnych, takich jak olej palmowy, kokosowy; nie powinny być podawane produkty, w których znajduje się duża ilość tych tłuszczów np. słodczyce, słone przekąski, produkty typu fast-food, twarde margaryny,
- źródłem tłuszczu w diecie powinny być bogate w nienasycone kwasy tłuszczowe oleje roślinne, produkowane z nich margaryny miękkie, margaryny wzbogacane w sterole i stanole roślinne, tłuste ryby; przynajmniej 2 posiłki w ciągu dnia powinny zawierać produkty bogate w kwasy tłuszczowe nienasycone,
- zaleca się ograniczenie produktów będących źródłem izomerów trans kwasów tłuszczowych, występujących w tłuszczach cukierniczych, fryturze smaźniczej, słodczykach, niektórych margarynach twardych, produktach typu fast food,
- należy zwrócić szczególną uwagę na odpowiednią podaż witamin rozpuszczalnych w tłuszczach – posiłki powinny obfitować w produkty będące źródłem witamin A, D, E, K, np.: ryby (łosoś, makrela, pstrąg tęczowy, śledź niesolony), warzywa (pomidor, papryka, marchew, sałata, natka pietruszki, dynia, szpinak, jarmuż), owoce (morela, brzoskwinia, nektarynka, czarna porzeczka),
- należy eliminować cukry dodane (tj. monocukry i dwucukry dodawane do żywności),
- wskazane jest ograniczenie potraw ciężkostrawnych i wzdymających.

Przy doborze produktów należy zwrócić uwagę na ich:

- ✓ jakość,
- ✓ termin przydatności do spożycia,
- ✓ sezonowość.

Stosowane techniki kulinarnej

- ✓ gotowanie tradycyjne lub na parze,
- ✓ duszenie bez wcześniejszego obsmażania,
- ✓ pieczenie bez dodatku tłuszczu, np. w folii aluminiowej, w rękawach do pieczenia, pergaminie, naczyniach żaroodpornych oraz w piecach konwekcyjnych,
- ✓ grillowanie bez dodatku tłuszczu, na patelni grillowej lub grillu elektrycznym.

Praktyczne wskazówki odnośnie sporządzania posiłków:

- ✓ zupy na wywarach roślinnych, sosy oraz potrawy należy sporządzać z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych, z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników,
- ✓ unikać zabelania zup i sosów śmietaną i jej roślinnymi zamiennikami np. mleczkiem kokosowym,
- ✓ nie dodawać do potraw zasmażek,
- ✓ należy ograniczyć cukier dodawany do napojów i potraw,

	DIETA		DIETA NR 7
	DIETA O KONTROLOWANEJ ZAWARTOŚCI KWASÓW TŁUSZCZOWYCH (7)		WYDANIE III
			03.03.2025

	➤ do minimum ograniczyć dodatek soli na rzecz ziół i naturalnych przypraw.	
Wartość energetyczna	Energia (En)	2000 - 2400 kcal/dobę
Wartość odżywcza	Białko	Wartości referencyjne: 10-20% En 25-50 g/1000 kcal
	Tłuszcz ogółem	Wartości referencyjne: 20-30% En 22-33 g/1000 kcal
	w tym: nasycone kwasy tłuszczowe	Wartości referencyjne: możliwie jak najmniej, jednak nie więcej niż 7% En < 7,8 g/1000 kcal
	jednonienasycone kwasy tłuszczowe	Wartości referencyjne: ≤ 20% En ≤ 22,3 g/1000 kcal
	wielonienasycone kwasy tłuszczowe	Wartości referencyjne: 6-10% 6,7-11,1 g/1000 kcal
	Cholesterol	< 200 mg
	Węglowodany ogółem	Wartości referencyjne: 45-65% En 113-163 g/1000 kcal
	w tym cukry (mono- i disacharydy)	Wartości referencyjne: <10% En < 25 g/1000 kcal
	Błonnik	15 g/1000 kcal
	Sód	≤ 2000mg/dobę
Grupy środków spożywczych	Produkty rekomendowane	Produkty przeciwwskazane
Produkty zbożowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie mąki pełnoziarniste, ➤ mąka ziemniaczana, kukurydziana, ryżowa (w ograniczonych ilościach), ➤ pieczywo pełnoziarniste, bez dodatku substancji słodzących, np.: żytnie razowe, graham, chleb z dodatkiem otręb i ziaren, ➤ pieczywo pszenne, żytnie i mieszane (w ograniczonych ilościach), ➤ kasze: gryczana (w tym krakowska), jęczmienna (pęczak, wiejska, mazurska), orkiszowa, bulgur, jagłana, manna i kukurydziana (w ograniczonych ilościach), ➤ płatki naturalne, np.: owsiane, gryczane, jęczmienne, ryżowe, żytnie, muesli bez dodatku cukru i jego zamienników np.: syropu glukozowo-fruktozowego, ➤ makarony, np.: razowy, gryczany, orkiszowy, żytni, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pieczywo z dodatkiem cukru, słod, syropów, miodu, karmelu, z dodatkiem ziaren, ➤ produkty mączne smażone w dużej ilości tłuszczu, np.: pączki, faworki, racuchy, ➤ płatki kukurydziane i inne słodzone płatki śniadaniowe, np.: cytrynowe, czekoladowe, miodowe.

	DIETA		DIETA NR 7
	DIETA O KONTROLOWANEJ ZAWARTOŚCI KWASÓW TŁUSZCZOWYCH (7)		WYDANIE III
			03.03.2025

	<p>pszenny z mąki durum (gotowane al'dente),</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ryż brązowy, ryż czerwony, ➤ ryż biały (w ograniczonych ilościach), ➤ potrawy mączne, np.: naleśniki, pierogi, kopytka, knedle, pyzy, kluski (w ograniczonych ilościach), bez okras, ➤ otręby, np.: owsiane, pszenne, żytnie, orkiszowe. 	
Warzywa i przetwory warzywne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie warzywa świeże i mrożone, gotowane, duszone z niewielkim dodatkiem tłuszczu dozwolonego, warzywa pieczone. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ warzywa przyrządzane z dużą ilością tłuszczu, ➤ warzywa przyrządzane z dodatkiem tłuszczów przeciwwskazanych.
Ziemniaki, Bataty	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ziemniaki, bataty: gotowane, pieczone. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ziemniaki smażone (frytki, talarki), ➤ puree w proszku, ➤ ziemniaki, bataty przyrządzane z dodatkiem tłuszczów przeciwwskazanych.
Owoce i przetwory owocowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie owoce: świeże, mrożone, gotowane, pieczone, ➤ musy owocowe, ➤ dżemy owocowe niskosłodzone (w ograniczonych ilościach), ➤ owoce suszone (w ograniczonych ilościach). 	<ul style="list-style-type: none"> • owoce w syropach cukrowych, ➤ owoce kandyzowane, ➤ przetwory owocowe wysokosłodzone.
Nasiona roślin strączkowych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie nasiona roślin strączkowych, ➤ konserwowe nasiona roślin strączkowych (odsączone i przepłukane wodą), ➤ produkty z nasion roślin strączkowych: niesłodzone napoje roślinne, tofu naturalne, <ul style="list-style-type: none"> ○ hummus. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nasiona roślin strączkowych wysokoprzetworzone z dużą zawartością tłuszczu i soli.
Nasiona, pestki, orzechy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie nasiona, pestki np. słonecznik, dynia, sezam, nasiona chia, siemię lniane, ➤ orzechy niesolone: włoskie migdały, laskowe, arachidowe, nerkowca, pistacje, ➤ „masło orzechowe” bez dodatku soli i cukru (w ograniczonych ilościach). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ orzechy solone, orzechy w skorupce z ciasta, w karmelu, w czekoladzie, w lukrze, ➤ „masło orzechowe” solone, ➤ orzechy kokosowe i produkty z nich wytwarzane (wiórki, mąka, kremy, „masło”, zamienniki produktów <ul style="list-style-type: none"> ○ mlecznych).
Mięso i przetwory mięsne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ chudy drób bez skóry (kurczak, indyk, kura), ➤ mięso z małą zawartością tłuszczu, np.: chuda wołowina, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ z dużą zawartością tłuszczu, np.: tłusty drób (kaczka, gęś), tłusta wołowina i wieprzowina, <ul style="list-style-type: none"> ○ baranina,

WYDANIE II 	DIETA		DIETA NR 7
	DIETA O KONTROLOWANEJ ZAWARTOŚCI KWASÓW TŁUSZCZOWYCH (7)		WYDANIE III
			03.03.2025

	<ul style="list-style-type: none"> ○ cielęcina, jagnięcina, królik, chude partie wieprzowiny, np.: polędwica, schab, szynka (w umiarkowanych ilościach), ➤ chude gatunki wędlin niemielonych: drobiowych, wieprzowych, wołowych (w umiarkowanych ilościach), ➤ galaretki drobiowe. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ mięsa smażone, ➤ mięsa przyrządzane z dodatkiem tłuszczów przeciwwskazanych, ➤ tłuste wędliny, np.: baleron, boczek, ➤ kielbasy, wędliny mielone, ➤ pasztety, ➤ wędliny podrobowe (pasztetowa, wątrobianka, salceson), ➤ mięsa peklowane oraz z dużą zawartością soli, ➤ mięsa surowe np. tatar.
Ryby i przetwory rybne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie ryby morskie i słodkowodne, ➤ konserwy rybne (w ograniczonych ilościach), ➤ ryby wędzone (w ograniczonych ilościach). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ryby smażone, ➤ ryby przyrządzane z dodatkiem tłuszczów przeciwwskazanych, ➤ przetworzone konserwy rybne.
Jaja i potrawy z jaj (z ograniczeniem żółtka)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ gotowane, ➤ jaja sadzone, jajecznica, omlety na parze. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ jaja smażone, ➤ jaja przyrządzane z dużą ilością tłuszczu, ➤ jaja przyrządzane z dodatkiem tłuszczów przeciwwskazanych.
Mleko i produkty mleczne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ mleko i przetwory mleczne chude, ➤ przetwory mleczne naturalne fermentowane chude, bez dodatku cukru (np. jogurt, kefir, maślanka). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ mleko i przetwory mleczne półtłuste i tłuste, ➤ mleko skondensowane, ➤ jogurty i desery mleczne z dodatkiem cukru, ➤ sery podpuszczkowe, ➤ śmietana, śmietanka.
Tłuszcze (w ograniczonych ilościach)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ miękka margaryna, ➤ margaryna wzbogacana w sterole i stanole roślinne, ➤ oleje roślinne, np.: rzepakowy, oliwa z oliwek. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ masło, ➤ majonez, ➤ tłuszcze zwierzęce, np.: smalec wieprzowy, łój wołowy, słonina, ➤ twarde margaryny, ➤ masło klarowane, ➤ olej kokosowy i palmowy, ➤ „masło kokosowe”, ➤ frytura smaźalnica.
Desery (w ograniczonych ilościach)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ budyń (bez dodatku cukru lub z małą ilością cukru), ➤ galaretka (bez dodatku cukru lub z małą ilością cukru), ➤ kisiel (bez dodatku cukru lub z małą ilością cukru), ➤ sałatki owocowe bez dodatku cukru, ➤ ciasta drożdżowe niskosłodzone, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ słodycze zawierające duże ilości cukru i/lub tłuszczu, ➤ ciastka, torty, ➤ inne ciasta niż dozwolone, ➤ chałwa, ➤ bita śmietana, kremy z dużą zawartością tłuszczu i/lub cukru, ➤ wyroby z ciasta francuskiego, kruchego,

	DIETA		DIETA NR 7
	DIETA O KONTROLOWANEJ ZAWARTOŚCI KWASÓW TŁUSZCZOWYCH (7)		WYDANIE III
			10.03.2025

Napoje	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ciasta biskoptowe niskosłodzone. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyroby czekoladopodobne.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ woda niegazowana, woda mineralna gazowana o niskiej zawartości dwutlenku węgla, ➤ herbata, np.: czarna, zielona, czerwona, biała, owocowa, ➤ napary ziołowe – słabe napary, ➤ kawa naturalna, kawa zbożowa, ➤ bawarka , ➤ kakao naturalne (bez dodatku cukru lub z małą ilością cukru), ➤ soki warzywne, ➤ soki owocowe (w ograniczonych ilościach), ➤ kompoty (bez dodatku cukru lub z małą ilością cukru). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ napoje z dodatkiem tłustego mleka, ➤ napoje kokosowe (prócz wody kokosowej), ➤ napoje wysokosłodzone, ➤ nektary owocowe, ➤ wody smakowe z dodatkiem cukru, ➤ napoje energetyzujące, ➤ napoje alkoholowe.
Przyprawy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie naturalne przyprawy ziołowe i korzenne, ➤ sól (w ograniczonych ilościach), ➤ musztarda, keczup, chrzan (w ograniczonych ilościach), ➤ sos sojowy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kostki rosołowe i esencje bulionowe, ➤ gotowe bazy do zup i sosów, ➤ gotowe sosy sałatkowe i dressingi, ➤ przyprawy wzmacniające smak w postaci płynnej i stałej.

	Stanowisko	Imię i Nazwisko	Data	Podpis
Opracował	Technolog Żywnienia	Halina Praska	17.02.2025 r.	
Sprawdził	Przewodniczący Zespołu ds. Leczenia Żywnieniowego	Maciej Nazarewicz	20.02.2025 r.	
Zatwierdził	Dyrektor Szpitala	Jolanta Królak	24.02.2025 r.	